

Силабус
навчальної дисципліни
«Шкільний курс української мови»
2023–2024 навчальний рік

Освітня програма	Середня освіта (українська мова і література)
Спеціальність	014 Середня освіта (Українська мова і література)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Викладач	Володимир Нищета
Кафедра	української мови та славістики
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-ukr-mova/composition-kaf-ukr-mova/nischeta/
Контактний телефон	0958659960
E-mail викладача:	nvolodymyr@ukr.net
Графік консультацій	вівторок, 13.00-14.00, ауд. 205, корпус БДПУ 5б

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність	
3 / 90	очна (денна)	16	14	60	залік	
3 / 90	заочна (дистанційна)	ЗУМЛ-з	8	6	76	залік
3 / 90	заочна (дистанційна)	ЗУМЛ-з	4	4	82	залік

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: українська мова, методика навчання української мови, лінгводидактика, шкільна мовна освіта, освітній підхід, метод навчання, технологія навчання, урок української мови, розвиток мовлення, компетентність (ключова, предметна), компетентний мовець, навчальна програма, наскрізні змістові лінії, прийом навчання, критерії оцінювання, НУШ (нова українська школа), знання, уміння, навички.

Мета та завдання курсу: опанування майбутніми вчителями української мови лінгводидактики й найефективніших форм організації освітнього процесу, найдоцільніших методів і прийомів навчання учнів на сучасному етапі розвитку закладів загальної середньої освіти.

Завдання:

1. Підготовка майбутніх учителів до педагогічної діяльності в умовах реформування сучасної школи, реалізації концепцій мовної освіти в Україні.
2. Забезпечення засвоєння студентами системи теоретичних знань і професійних умінь, які допоможуть їм формувати учнів – компетентних мовців, виховувати свідомих громадян України.
3. Навчання поєднувати теоретичні знання з практичними потребами сучасних ЗЗСО, втілювати нові методичні ідеї в практику навчання предмета, застосовувати педагогічні інновації.
4. Розвиток у студентів пізнавальних інтересів, прагнення до вдосконалення своєї професійної підготовки, уміння працювати з навчально-методичною літературою.
5. Формування в майбутніх учителів-словесників дослідницьких навичок, розвиток уміння проводити самостійні наукові пошуки й експериментальні дослідження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати:**

- тактики та стратегії професійної діяльності в освітній галузі;
- тактики та стратегії професійного педагогічного спілкування;
- державну мову на рівні, достатньому для ефективного розв'язання завдань професійної діяльності;
- сучасні методики й технології в освітній діяльності;
- сутнісні характерологічні ознаки взаємодії у професійному колективі;
- теоретичні засади та прикладні аспекти обраної спеціальності;

- алгоритми наукового аналізу мовного, мовленнєвого матеріалу;
- вимоги дотримання академічної доброчесності;
- основні правила аргументування власної позиції стосовно наукових і професійних питань;
- алгоритми аналізу та редагування текстів різних стилів та жанрів;
- дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного матеріалу;
- способи й методи інтегрування знань і вмінь задля розв'язання суперечливих питань в обраній професійній галузі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти**:

- оцінювати свою професійну діяльність;
- розв'язувати ситуації професійного педагогічного спілкування;
- презентувати результати досліджень державною мовою;
- застосовувати сучасні методика й технології в освітній діяльності;
- аналізувати актуальні проблеми в освітній діяльності;
- оптимально й ефективно взаємодіяти в професійному колективі;
- оперувати мовними фактами;
- інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів;
- науково доцільно здійснювати аналіз мовного, мовленнєвого матеріалу;
- аргументувати власну позицію стосовно наукових і професійних питань;
- аналізувати та редагувати тексти різних стилів та жанрів;
- реалізовувати підходи й методи для аналізу конкретного мовного матеріалу;
- практично застосовувати способи й методи інтегрування знань і вмінь задля розв'язання суперечливих питань в обраній професійній галузі.

Зміст курсу

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. НУШ. Спрямування шкільної мовної освіти на формування учнів компетентних мовців.

Тема 1. Узагальнення та систематизація ЗУН з української мови в 1–4 класах.

Реалізація загальнодидактичного принципу перспективності й наступності в шкільній мовній освіті. Повторення вивченого в початкових класах. Контрольна робота з наступності.

Тема 2. Мовленнєвий розвиток здобувачів шкільної мовної освіти.

Функційно-стилістичний підхід у шкільній мовній освіті. Узагальнення й систематизація вивченого з методики РМ. Реалізація принципу текстоцентричності (текстоорієнтованості).

ПЗ 1. РМ здобувачів у контексті компетентнісного підходу.

Змістовий модуль 2. НУШ. Методичні особливості навчання мовних розділів «Фонетика. Орфоєпія. Графіка», «Лексикологія. Фразеологія».

Тема 3. Фонетика, орфоєпія, графіка в ШКУМ.

Принципи навчання фонетики. Аспекти вивчення звуків мови. Спостереження над звуковим аспектом слова. Класифікації звуків в УМ. Акцентуаційні норми. Алфавіт. Співвідношення між буквами й звуками. Графічні вміння та графічні помилки. Словесні ключі. Фонетична транскрипція. Орфоєпічні вміння й РМ. Асиміляція звуків в УМ. Орфоєпічні помилки. Методи і прийоми навчання фонетики, графіки й орфоєпії.

ПЗ 2. Лексикологія, фразеологія в ШКУМ.

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 3. Методичні особливості навчання граматики (морфології).

ПЗ 3. НУШ. Будова слова, словотвір у ШКУМ.

Тема 4. НУШ. Морфологія (самостійні частини мови) у ШКУМ.

Місце, значення, принципи, зміст граматики в ШКУМ. Шкільна граматична система. Принципи навчання граматики. Граматична помилка. Значення навчання морфології в ЗЗСО. Самостійні частини мови. Аспект змінюваності. Постійні й змінні граматичні категорії. Методи і прийоми теоретико-практичного вивчення частин мови у зв'язку з словотвором, синтаксисом і орфографією (внутрішньоопредметні зв'язки). Морфологічний розбір.

ПЗ 4. Морфологія (службові частини мови) у ШКУМ.

Змістовий модуль 4. Методичні особливості навчання граматики (синтаксису).

Тема 5. НУШ. Синтаксис (словосполучення, ПР) у ШКУМ.

Структурно-семантичний підхід до вивчення синтаксису. Синтаксична система мови. Значення і місце занять з синтаксису у шкільному курсі мови. Етапи вивчення синтаксису. Методика вивчення словосполучення. Проблема засвоєння типів підрядного зв'язку слів у словосполученні. Методика вивчення речення. Синтаксичний розбір речення. Методи й прийоми навчання синтаксису. Синтаксичні вправи.

ПЗ 5. Синтаксис (СР) у ШКУМ.

Змістовий модуль 5. Мовні ЗУН у здобувачів базової середньої освіти.

Тема 6. Орфографія, пунктуація в ШКУМ.

Значення орфографії та її місце в ШКУМ. Поняття про орфограму. Принципи української орфографії, її зв'язок з іншими розділами науки про мову. Психолого-дидактичні основи засвоєння орфографії. Методи і прийоми навчання орфографії. Види орфографічних вправ та методика їх проведення. Робота над орфографічними помилками. Місце пунктуації в ШКУМ. Завдання навчання пунктуації. Принципи навчання пунктуації. Методи і прийоми навчання пунктуації. Види вправ з пунктуації. Методика виправлення, обліку і класифікації пунктуаційних помилок. Робота над пунктуаційними помилками.

ПЗ 6. Орфографія, пунктуація в ШКУМ. Практикум.

Змістовий модуль 6. Методичні особливості роботи вчителя-словесника в 10–11 кл.

Тема 7. Узагальнення та систематизація ЗУН з української мови в базовій середній освіті. Мовні норми.

Наскрізна тема. Наскрізні змістові лінії. Академічний рівень. Рівень стандарту. Профільний рівень. Лексикографія. Мовні норми: лексична, орфоепічна, орфографічна, морфологічна, синтаксична, пунктуаційна, стилістична. Підготовка випускників до ЗНО.

Тема 8. Риторичний аспект української мови.

Риторичний аспект української мови. Формування риторичних умінь на основі тексту. Спілкування (НУШ). Риторичні жанри (НУШ). Риторичний аналіз тексту. Риторичні засоби (тропи, риторичні фігури). Уроки практичної риторики. Риторичні вправи.

ПЗ 7. Уроки практичної риторики.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Метою шкільної мовної освіти є формування учня – компетентного мовця. Тому завдання опанування дисципліни є формування методичної та професійної компетентностей майбутніх учителів. Учитель української мови повинен уміти реалізовувати такі основні функції: комунікативно-навчальну, яка складається з інформаційного, мотиваційно-стимулювального й контрольного-коригувального компонентів; розвивальну, тобто прогнозувати шляхи формування й розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості учня, її пізнавальних і розумових здібностей у процесі оволодіння українською мовою; освітню, тобто допомагати учням в оволодінні вміннями вчитися, збагачувати свій світогляд, пізнавати себе та іншу систему понять, завдяки якій можна усвідомлювати інші явища; виховну, тобто розв'язувати завдання морального, культурно-естетичного, трудового виховання засобами української мови; гностичну, тобто аналізувати свою професійну діяльність та освітню діяльність учнів, добирати підручники й посібники, прогнозувати труднощі засвоєння учнями мовного і мовленнєвого матеріалу, а також оволодіння мовленнєвою діяльністю, вивчати й узагальнювати досвід інших учителів у галузі навчання української мови; конструктивно-планувальну, тобто планувати й творчо конструювати освітній процес у цілому і процес навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання; планувати навчально-комунікативну діяльність учнів на уроці та в позакласній роботі; здійснювати у комплексі різні види індивідуалізації навчання: мотивувальну, регульовальну, розвивальну, формувальну; організаторську: реалізовувати плани (поурочні, серії уроків, позакласних заходів) з урахуванням особливостей ступеня навчання; творчо розв'язувати методичні завдання в процесі навчання й виховання з урахуванням провідних характеристик учнів певного навчального закладу, вносити до планів методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату, виходячи з цілей навчання.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

- робоча програма курсу;
- тексти лекцій;
- плани практичних занять;
- мультимедійні презентації лекцій.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС в Бердянському державному педагогічному університеті.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на практичних заняттях та балів за самостійну роботу) і рейтингової оцінки за результатами семестрового екзамену.

Здобувач допускається до модульного контролю за умови виконання всіх практичних завдань і завдань самостійної роботи.

За **весь курс** здобувач отримує **максимум 100 балів (підсумкова оцінка)**. До їх складу входять:

50 балів – поточний контроль успішності (включно з рубіжним контролем і контролем самостійної роботи);

50 балів – підсумковий контроль (екзамен).

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Підсумкова оцінка/ семестровий залік
Поточний контроль		100
Практичні заняття	70	
Самостійна робота	9	
Модульний тест	21	

Розподіл набраних здобувачем балів під час поточного контролю**Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять**

Види робіт	Кількість набраних балів						
	F	FX	E	D	C	B	A
ПЗ 1	4	5	6	7	8	9	10
ПЗ 2	4	5	6	7	8	9	10
ПЗ 3	4	5	6	7	8	9	10
ПЗ 4	3	5	6	6	8	9	10
ПЗ 5	3	5	6	6	8	9	10
ПЗ 6	3	5	5	6	7	9	10
ПЗ 7	3	4	5	6	7	9	10
Максимальна кількість набраних балів	24	34	40	45	54	63	70

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичних заняттях – 70 балів (за умови виконання всіх видів роботи, передбачених планом практичного заняття).

Таблиця 3. Розподіл набраних здобувачем балів під час контролю самостійної роботи

Самостійна робота	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
ЗМ 1	1	2	2	2	3	3	3
ЗМ 2	1	1	2	2	2	3	3
ЗМ 3	1	1	1	2	2	2	3
Максимальна кількість набраних балів	3	4	5	6	7	8	9

Контроль самостійної роботи здійснюється в різних формах (опитування на практичному занятті, перевірка конспектів, тестування, співбесіда).

Таблиця 4. Розподіл набраних здобувачем балів під час рубіжного контролю

кількість правильних відповідей	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
кількість балів	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	21

Модульний тест	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
Максимальна кількість набраних балів	7	10	11	13	16	19	21

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (50+50=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 5. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90–100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78–89	добре		B (добре)
65–77			C (добре)
58–64			D (задовільно)
50–57	задовільно		E (задовільно)
35–49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1–34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Державний стандарт базової середньої освіти / затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 верес. 2020 р. № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення: 11.10.2020).
2. Закон України «Про освіту». *Урядовий кур'єр*. 04.10.2017. № 186.
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». *Урядовий кур'єр*. 27.06.2020. № 121.
4. Методи навчання української мови: сучасний контекст: зб. матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Біляєва Олександра Михайловича (25 берез. 2021 р., м. Київ). Київ: Педагогічна думка, 2021. 90 с.
5. Методика компетентісно орієнтованого навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту: метод. посіб. / Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Попова Л. О. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2020. 128 с.
6. Мовленнєві жанри на уроках української мови в ліцеї (рівень стандарту): практич. посіб. / Голуб Н. Б., Новосьолова В. І., Галаєвська Л. В. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2020. 128 с.
7. Навчання української мови учнів 5 класу на засадах компетентісного підходу: посібник / Н. Б. Голуб, В. І. Новосьолова, Г. Т. Шелехова, А. В. Ярмолюк. Київ: Видавничий дім «Сам», 2017. 144 с.
8. Нова українська школа: дорожня карта реформи базової та профільної школи: проєкт для обговорення / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та ін.; за заг. ред. Л. Гриневич. АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с.
9. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compre_ssed.pdf. (дата звернення: 11.12.2017).
10. Підгорна О., Береговська Т. Що таке формувальне оцінювання, чому воно потрібне учням і які основні виклики URL: <https://nus.org.ua/view/shho-take-formuvalne-otsinyuvannya-chomu-vono-potribne-uchnyam-i-yaki-osnovni-vyklyku/> (дата звернення: 16.12.2021).
11. Проблеми методів компетентісно орієнтованого навчання української мови в закладах загальної середньої освіти: зб. матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Біляєва Олександра Михайловича (22 жовт. 2020 р., м. Київ). Київ: Педагогічна думка, 2020. 120 с.
12. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». URL: https://rada.info/upload/users_files/41868892/77dd4226add8e617a_fd9889da11634d8.pdf (дата звернення: 03.09.2021).
13. Типова освітня програма для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти / наказ МОН України 19.02.2021 № 235. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення: 03.09.2021).

Додаткові

1. Авшенюк Н. Міжнародні підходи до обґрунтування глобальної компетентності вчителя. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/4037/1/Binder1.pdf> (дата звернення: 28.09.2021).

2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011>(дата звернення: 14.12.2011).
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Кодекс цінностей сучасного українського виховання. *Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні: педагогічні концепції*. Київ: Школяр, 1997. С. 110–112; *Теоретичні основи педагогіки: курс лекцій / Вишневський О. І., Кобрій О. М., Чепіль М. М.; за ред. О. Вишневського*. Дрогобич: Відродження, 2001. С. 98–99.
5. Кучерук О. А. Номенклатура методів навчання та їх моделі. *Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика: монографія*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 353–382.
6. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підруч. для студ. класич., пед. і лінгв. ун-ів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
7. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах: підруч. для студ. філолог. фак-ів ун-ів / М. І. Пентиліук, С. О. Караман, О. В. Караман та ін.; за ред. М. І. Пентиліук. Київ: Ленвіт, 2004. 400 с.
8. Ніколаєва С. Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов: схеми і таблиці; навч. посіб. Київ: Ленвіт, 2008. 285 с.
9. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти. Київ: Ленвіт, 2000. 384 с.
10. Пентиліук М. І., Окуневич Т. Г. Методика навчання української мови у схемах і таблицях: навч. посіб. Київ: Ленвіт, 2006. 134 с.
11. Пентиліук М. І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики: зб. статей. Київ: Ленвіт, 2011. 256 с.
12. Равен Дж. Компетентність в сучасному суспільстві: виявлення, розвиток і реалізація. Москва: Когніто-Центр, 2002. 218 с.
13. Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб. / за заг. ред. М. Пентиліук. Київ: Ленвіт, 2015. – 320 с.
14. Слоньовська О. В. Методика викладання української літератури: метод. рекомен. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. URL: <https://kul.pnu.edu.ua/uploads/sites/2020/03> (дата звернення: 14.12.2021).
15. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: кол. моногр. / С. Ю. Ніколаєва, Г. Е. Борецька, Н. В. Майер, О. М. Устименко, В. В. Черниш та ін.; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2015. 444 с.
16. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція: монографія. Київ: Міленіум, 2002. 317 с.
17. Нищета В. Методика формування риторичної компетентності учнів основної школи: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 340 с.
18. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців: монографія. Київ: Видавничий дім «Киево-Могилянська академія», 2019. 356 с.
19. Омельчук С. А. Особистість компетентного мовця в контексті інформаційної доби. URL: <http://conf.kubg.edu.ua/index.php/courses/fmoid/paper/viewFile/182/177#> (дата звернення: 14.01.2021).
20. Рускуліс Л. Бібліографічний гід: методичний каталог із лінгводидактики: метод. посіб. Миколаїв: Іліон, 2020. 147 с.

Програми для ЗЗСО

1. Модельна навчальна програма «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). 5–6 кл.» / Старагіна І. П., Новосолова В. І., Терещенко В. М., Романенко Ю. О. та ін. (наказ МОН України від 29.09.2021 № 1031). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetar.z.2022/Intehr.movn-lit.kurs-ukr.mova.ukr.ta.zar.lit.5-6.kl.Starahina.ta.in.04.10.pdf> (дата звернення: 03.09.2021).
2. Модельна навчальна програма «Українська мова. 5–6 кл.» / Голуб Н. Б., Горошкіна О. М. (наказ МОН України 12.07.2021 № 795). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetar.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.mova.5-6-kl.Holub.Horoshkina.14.07.pdf> (дата звернення: 03.09.2021).
3. Модельна навчальна програма «Українська мова. 5–6 кл.» / Заболотний О. В., Заболотний В. В. та ін. (наказ МОН України 12.07.2021 № 795). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetar.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.mova.5-6-kl.Zabolotnyy.ta.in.14.07.pdf> (дата звернення: 03.09.2021).
4. Типова освітня програма для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти / наказ МОН України 19.02.2021 № 235. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення: 03.09.2021).
5. Українська література: 5–9 кл.: програма для загальн. навч. закл. / Мовчан Р. В., Таранік-Ткачук К. В., Бондар М. П., Кочерга, О. М., Івасюк С. А., Кавун Л. І., Неживий О. І. 2017 р. URL: <https://mon.gov>

ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-2017/na-sajt-ukrayinska-literatura-5-9-z-chervonimdoc-2.pdf (дата звернення: 03.09.2022).

- Українська мова: 5–9 кл.: програма для загальноосвіт. навч. закл. 2017 р. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/ukrajinska-mova/> (дата звернення: 14.08.2017).

Підручники для ЗЗСО

- Українська мова, українська та зарубіжна літератури: підруч. інтегр. курсу для 5 кл.: у 2-х ч. / Хворостяний І. Г., Большакова І. О. Київ: Генеза, 2022. Ч. 1. 189 с.
- Українська мова, українська та зарубіжна літератури: підруч. інтегр. курсу для 5 кл.: у 2-х ч. / Хворостяний І. Г., Большакова І. О. Київ: Генеза, 2022. Ч. 2. 232 с.
- Українська мова: підруч. для 5 кл. / Н. Голуб, О. Горошкіна. Київ: ВД «Освіта», 2022. 306 с.
- Українська мова: підруч. для 5 кл. / О. Авраменко. Київ: Грамота, 2022. 208 с.
- Українська мова: підруч. для 5 кл. / О. Заболотний, В. Заболотний. Київ: Генеза, 2022. 283 с.
- Українська мова: підруч. для 6 кл. / І. М. Літвінова. Харків: Ранок, 2023. 288 с.
- Українська мова: підруч. для 6 кл. / А. В. Онатій, Т. П. Ткачук. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2023. 288 с.
- Українська мова: підруч. для 6 кл. / Н. Голуб, О. Горошкіна. Київ: ВД «Освіта», 2023. 258 с.
- Українська мова: підруч. для 6 кл. / О. Авраменко, З. Тищенко. Київ: Грамота, 2023. 224 с.
- Українська мова: підруч. для 6 кл. / О. Заболотний, В. Заболотний. Київ: Генеза, 2023. 272 с.
- Українська мова: підруч. для 6 кл. / Семенов О. М., Калинич О. В., Дятленко Т. І., Білясник М. Д., Волинецька В. В. Тернопіль: Астон, 2023. 304 с.

Інтернет-ресурси

- Бібліотека БДПУ (www.bdpu.org/library)
- Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>)
- Лінгвістичний портал з української мови (<http://www.mova.info>)
- «Словники України» онлайн (<http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>)
- Словопедія (<http://slovopedia.org.ua/>)
- Лінгвістичний портал (<http://www.mova.info>)
- Український мовно-інформаційний фонд НАН України (<http://lcorp.ulif.org.ua/Lslist/>)
- Офіційний сайт Української мови (<https://ukrainkamova.com/>)
- Академічний тлумачний словник (<http://sum.in.ua/s/>)